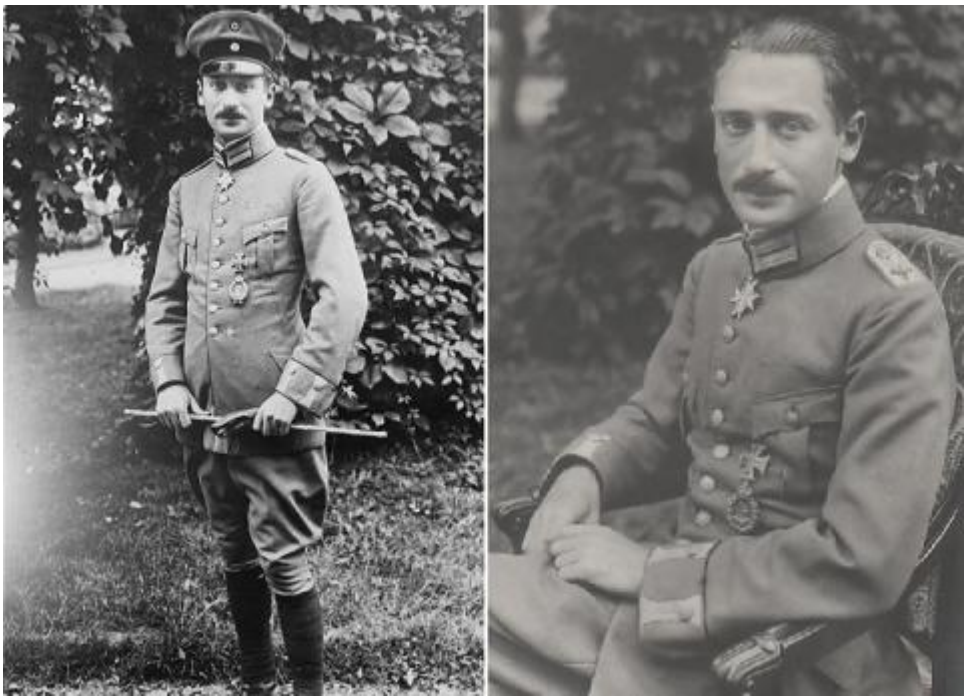
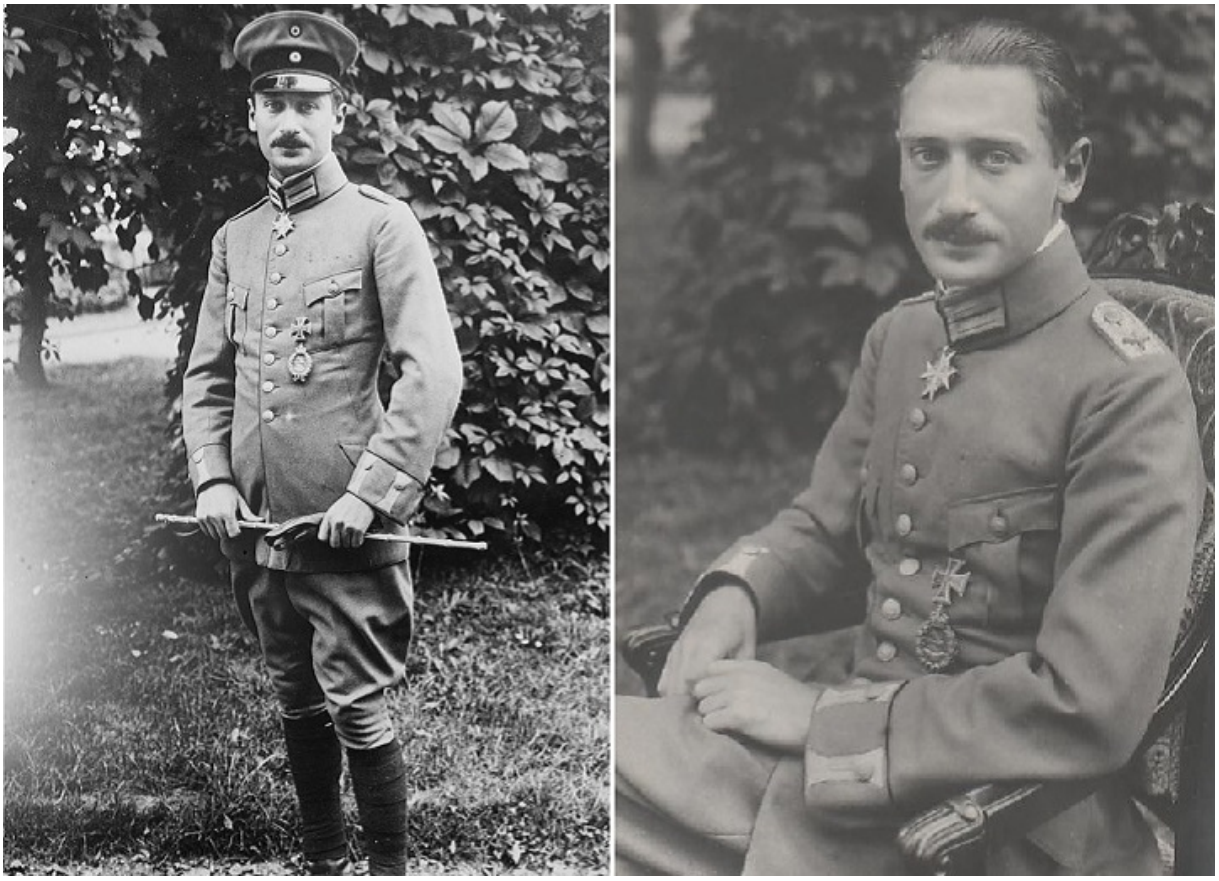
У Берліні рятують могилу єврейського льотчика-аса Першої світової

Лейтенант Франкль у 1916 році
Вільгельм Франкль

У число найкращих німецьких асів Першої світової входить єврей Вільгельм Франкль, який збив 20 літаків і відомий як перший у світі пілот, який знищив противника в нічному бою. Свого часу авіатор удостоївся вищого ордена Pour le Merit, був нагороджений двома Залізними хрестами, Лицарським хрестом із мечами Ордена Королівського дому Гогенцоллернів і решта, і решта. 24-річний лейтенант Франкль загинув у повітряному бою над північною Францією 8 квітня 1917 року.

У 1930-х нацисти зруйнували могилу льотчика на берлінському цвинтарі Шарлоттенбург і виключили його ім'я зі списку героїв. Лише до 100-річчя від дня загибелі лейтенанта два німця — приватні особи — за власною ініціативою встановили на могилі новий надгробний камінь, — повідомляє «Гаарец». На пам'ятнику викарбувано: «Єврейський льотчик, який загинув за Німеччину».

Новий надгробок пілота на кладовищі Charlottenburg-Wilmersdorf.
Фото: J-nerations

Вільгельм народився 20 грудня 1893 року в єврейській родині в Гамбурзі, навчався в університетах Франкфурта та Берліна. Ліцензію пілота здобув ще в 1913-му, з початком війни пішов добровольцем в Імперські військово-повітряні сили, закінчив школу військових пілотів. Першу свою перемогу він здобув 10 травня 1915 року, збивши літак противника з ...карабіна. Заради одруження на своїй коханій — доньці офіцера ВМС Австро-Угорщини — в 1916 році Вільгельм хрестився. Після чотирьох повітряних перемог здобув звання лейтенанта, а після дев'ятої став єдиним євреєм за походженням, удостоєним Pour le Merite.

6 квітня 1917 року Франкль знищив британський «Фарман», здобувши першу в історії авіації нічну перемогу й довівши свій особистий рахунок до 20 збитих машин противника. Два дні потому в бою з 48-ю британською ескадрильєю над містечком Вітрі-ан-Артуа, «Альбатрос» D III Вільгельма Франкля під вогнем противника розвалився на частини в повітрі.

Ескадрилья «Альбатрос» D III

Командир Вільгельма після війни характеризував свого пілота як «хлопчиська-шибайголову, пристрасно закоханого в авіацію, котрого товариші обожнювали за його добродушність і скромність».

200 льотчиків-євреїв боролися за Німеччину в тій війні, і 52 з них розділили долю Франкля. Загалом 100 000 євреїв служили в армії Кайзера, 12 000 пали в боях або пропали безвісти. 10 000 євреїв пішли до імперської армії добровільно (включно з двома депутатами Рейхстагу). До того ж, наймолодший (13 років) і найстарший (63 роки) німецькі добровольці тієї війни були євреями.

Утім, Вільгельм Франкль хрестився й тому формально юдеєм уже не вважався. Що не завадило нацистам всіляко стирати пам'ять про нього, аж до знищення могили. Згадали про льотчика-аса понад півстоліття по тому — 22 листопада 1973 року, коли його ім'я на урочистій церемонії привласнили 74-й ескадрильї винищувальної авіації ФРН.

Літаки 74-ї ескадрильї винищувальної авіації ФРН, названої в честь Франкля

Проте, могилу пілота знайшли і відновили лише чотири роки тому, коли Йорг Мюклер і Олівер Вульф зібрали гроші на новий надгробок. У ФРН більшість поховань мають тимчасовий статус, і вимагають продовження оренди кожні 20 років. Якщо плата не вноситься, муніципальна влада має право звільнити могилу. Рішенням у даному випадку могло б стати надання похованню особливого статусу, на чому наполягають Мюклер і Вульф. У муніципалітеті Берліна, в свою чергу, стверджують, що первинна могила пілота давно втрачена, а положення про особливий статус на новий надгробок не поширюється. Як би там не було, ця історія далека від завершення.

Олександр Файнштейн